

5. Palekha Yu.A. Klyuchi do uspikhu, abo Orhanizatsiyna ta upravlins'ka kul'tura / Yu.A.Palekha //Navch.posib.–K. :Vyd-voYevropeys'koho un-tu, 2002. – 337 p.
6. Vasyl'chenko L.V. Upravlins'ka kul'tura i kompetentnist' kerivnyka / L.V. Vasyl'chenko. – Kharkiv ; Vydavnycha hrupa «Osnova», 2007. – 176 p.
7. Upravlenye rozvytyem shkoli / Pod red. M. M. Potashnyka y V. S. Lazareva. –M. : Novaya shkola, 1995. – 462 p.
8. Ostroverkhova N. M. Paradyhmy upravlinnya avtors'kymy zakladamy osvity / N. M. Ostroverkhova // K. : Hlobus, 1998. – 274 p.

УДК 811.111:371.3:070

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ЧИТАННЯ НА ОСНОВІ АНГЛОМОВНИХ ПІАР-ТЕКСТІВ

Вавіліна С.Г., викладач

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна

vavilina.s@gmail.com

Методика навчання майбутніх журналістів професійно орієнтованого читання на основі англomовних піар-текстів була створена з метою задовольнити потреби сучасного суспільства у спеціалістах, здатних успішно конкурувати на міжнародному ринку праці. Включення англomовного піар-тексту до змісту навчання студентів факультету журналістики професійно орієнтованого читання враховує сучасні тенденції зближення професійної діяльності журналістів зі сферою пabлік рілейшнз. У статті описано підготовку, перебіг та результати методичного експерименту, метою якого була перевірка ефективності розробленої методики навчання. Автором представлені зміст перед- і після експериментальних зрізів, структура експерименту та інтерпретація отриманих результатів.

Ключові слова: гіпотеза експерименту, методика навчання професійно орієнтованого читання, результати експерименту, рівень сформованості вмінь.

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ПРОВЕРКА ЭФФЕКТИВНОСТИ МЕТОДИКИ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ЖУРНАЛИСТОВ ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОМУ ЧТЕНИЮ НА ОСНОВЕ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ ПИАР-ТЕКСТОВ

Вавилина С. Г.

Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина

vavilina.s@gmail.com

Методика обучения будущих журналистов профессионально ориентированному чтению на основе англоязычных пиар-текстов была создана для удовлетворения потребностей современного общества в специалистах, способных успешно конкурировать на международном рынке труда. Включение англоязычного пиар-текста в содержание обучения студентов факультета журналистики профессионально ориентированному чтению учитывает современные тенденции сближения профессиональной деятельности журналистов со сферой пabлік рілейшнз. В статье описаны подготовка, проведение и результаты методического эксперимента, целью которого была проверка эффективности разработанной методики обучения. Автором представлены содержание перед- и послеэкспериментальных срезов, структура эксперимента и интерпретация полученных результатов.

Ключевые слова: гипотеза эксперимента, методика обучения профессионально ориентированного чтения, результаты эксперимента, уровень сформированности умений.

THE EXPERIMENTAL TEST OF THE TEACHING METHOD OF THE JOURNALISM STUDENTS PR TEXT BASED FOREIGN LANGUAGE READING FOR SPECIFIC PURPOSES

Vavilina S. G.

Zaporizhzhya National University, Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine

vavilina.s@gmail.com

The PR texts based methodology of teaching the future journalists foreign language reading for specific purposes was developed to meet the needs of the modern society in specialists able to compete at the international labour market. The choice of PR texts as a component of learning content not only complies with demands for learning materials of different genres efficient in the formation of reading competence among journalism students but also takes into consideration close interrelation and interdependence between PR and journalism in contemporary mass communications. The system of exercises for teaching reading skills by means of PR texts was created as well as a learning process model. The efficiency and effectiveness of the proposed teaching method needed to be proved experimentally.

The author proposes the experimental hypothesis based on such factors as the theoretical grounds of the defined components of the professional oriented competence in reading PR texts, the criteria for learning materials selection and the expediency of the developed system of exercises. The variable and nvariable terms are also defined and explained. The paper presents two variants of the methodology according to the stages of teaching reading process which are conditioned by the way the students master cognitive reading strategies. The paper describes the preparation, process and results of the experiment aimed to prove the developed teaching methods efficiency. The author presents the pre- and post experimental tests content, experiment structure and data interpretation.

Key words: experimental hypothesis, foreign language reading for specific purposes methods, skills formation level.

Професійно орієнтований підхід передбачає формування у студентів здатності іншомовного спілкування в конкретних ділових, спеціальних сферах і ситуаціях. Об'єктом дослідження сучасної методичної науки стають різні аспекти професійно орієнтованого навчання іноземної мови (ІМ) в усіх видах мовленнєвої діяльності. В останніх дослідженнях представлено новий погляд на навчання іншомовного читання, суть якого полягає у формуванні та розвитку вмінь, необхідних для ефективного функціонування майбутнього спеціаліста (Г. В. Барабанова, Ю. В. Дегтярьова, І. В. Корейба, Т. М. Корж, Т. І. Кушнар'ова, О. С. Малюга, С. В. Радецька, Т. І. Труханова).

Незважаючи на різноманіття та глибину досліджуваних проблем, їх коло обмежується особливостями навчання професійно орієнтованого читання (ПОЧ) студентів переважно технічних або економічних спеціальностей на матеріалі текстів відповідної спрямованості. Дослідження професійно орієнтованого навчання майбутніх журналістів ІМ представлено науковими працями Т. О. Бударіної, Т. В. Ємельянової, Л. Є. Нагорнюк, О. Г. Самохвалова, І. М. Чемерис, які присвячені проблемам формування іншомовної професійної комунікативної компетентності в процесі фахової підготовки студентів факультетів журналістики. Між тим, методичні питання щодо формування вмінь ПОЧ у процесі навчання, компонентом змісту якого були б тексти, з якими майбутні фахівці сфери масової комунікації будуть взаємодіяти у професійному житті, залишаються недостатньо вивченими.

Усе це зумовило необхідність розробки і впровадження методики навчання майбутніх журналістів ПОЧ на основі англomовних піар-текстів (ПТ) з метою оптимізації процесу навчання ІМ та урахування професійних потреб майбутніх спеціалістів. **Метою** статті є опис методичного експерименту, реалізованого з ціллю перевірки запропонованої методики.

Процес підготовки, організації та проведення експерименту був здійснений відповідно до головних положень теорії методичного експерименту, розробленої І. П. Биковою, П. Б. Гурвичем, М. В. Ляховицьким, В. М. Шейко, Е. О. Штульманом. За класифікацією П. Б. Гурвича, експеримент, проведений за створеною нами методикою, можна визначити як основний, вертикально-горизонтальний, природний і відкритий [2, с. 26 - 36].

Експериментальна перевірка ефективності запропонованої методики проводилася за визначеними М. В. Ляховицьким [3 с. 15] фазами методичного експерименту, а саме: 1) організація експерименту; 2) реалізація експерименту; 3) констатація експерименту; 4) інтерпретація результатів експерименту.

Виходячи з теоретичних умов формування визначених складових іншомовної комунікативної компетентності в читанні англомовних ПТ, дотримуючись запропонованих критеріїв відбору навчального матеріалу та ґрунтуючись на доцільності застосування розробленої системи вправ, ми висунули таку *гіпотезу* експерименту: досягти високого рівня формування іншомовної комунікативної компетентності в читанні та акцентувати професійний компонент можливо за умови використання методики навчання ПОЧ на основі англомовних ПТ, яка відповідає трьом етапам навчання, містить спеціально розроблену систему вправ з трьох основних підсистем, спрямованих на: 1) формування основ медіаграмотності (МГ) як складової професійної компетентності журналіста; 2) формування мовленнєвих навичок ПОЧ; 3) формування та розвиток вмінь ПОЧ англомовних ПТ.

До *неварійованих чинників* експерименту ми віднесли: 1) кількісний (44 студенти факультету журналістики ЗНУ) та якісний склад експериментальних та контрольних груп (за показником рівня навченості); 2) однаковий навчальний матеріал; 3) використання однакового розробленого за нашою методикою комплексу вправ; 4) тривалість експериментального навчання (з 1.11.2012 по 17.05.2013); 5) кількість годин, відведених на експериментальне навчання (28 годин аудиторних занять та 6 годин на самостійну роботу); 6) проведення навчання одним і тим самим експериментатором (автором дисертаційної роботи); 7) зміст передекспериментального та післяекспериментального зрізів.

Варійованою умовою виступав спосіб оволодіння студентами когнітивними стратегіями читання: 1) визначення студентами самостійно під час евристичної бесіди найбільш ефективних шляхів (або стратегій) вилучення необхідної інформації в процесі читання ПТ; 2) використання студентами спеціально розроблених викладачем шаблонів-інструкцій для пошуку необхідної інформації в процесі читання ПТ.

Варійований чинник зумовлений включенням до процесуального змісту навчання майбутніх журналістів ПОЧ на основі англомовних ПТ, згідно з метою формування навчально-стратегічної компетентності, вмінь оперування когнітивними стратегіями читання. Ефективність цього процесу напряму залежить від умілого керівництва з боку викладача, яке полягає в наданні чітких інструкцій на всіх етапах навчання ПОЧ. Для активізації пізнавальної діяльності студентів у процесі оволодіння стратегіями читання англомовних ПТ та стратегіями МГ ми пропонуємо використовувати: 1) за першим варіантом методики – метод евристичної бесіди, який дозволяє майбутнім журналістам за допомоги запитань аналітичного (власне аналітичних, навідних, риторичних) та синтетичного характеру оволодіти різноманітними техніками вилучення та інтерпретації інформації з тексту, зумовленими цілями читання та типами текстів; 2) за другим варіантом методики – використання спеціально розроблених графічних організаторів (шаблонів, вказівок, керівництв), яке дає змогу залучити саморефлексію студентів, сприяє розвитку їх аналітичних здібностей, усвідомленому вибору та застосуванню дій, необхідних для декодування, вилучення та інтерпретування інформації з тексту.

Наступний приклад вправи дозволяє продемонструвати відмінність між двома варіантами методики, що проявляється, перш за все, у формулюванні завдань до вправ. Вправа виконується на післятекстовому етапі роботи над текстом “Offending is something that’s not productive”, який представляє собою іміджеве інтерв’ю з президентом компанії United Colors of Benetton Алессандро Бенеттоном.

Метою вправи є розвиток вмінь критичного осмислення та розуміння імпліцитно висловленої інформації тексту (інформативне читання). За першим варіантом методики завдання сформульоване так:

Приклад 1. *There is such term in modern marketing as shock advertising or “shockvertising”. It is a type of advertising generally regarded as one that deliberately startles and offends its audience by violating norms for social values and personal ideals. Benetton is often considered to have pioneered “shockvertising”, using a combination of frightening, gory and/or offensive advertising material.*

Look at the text again. How does Alessandro Benetton justify and explain the use of shocking images in his company’s promotional campaigns? Do you share his opinion? What are the threats of this communication method? Is using shocking images in advertising campaigns can be justified? Make your judgment.

У другому варіанті методики в останній частині наведеної вправи викладач замість питань забезпечує студентів шаблоном під назвою “Both Sides Now”, пояснює, з якою метою він застосовується та надає покрокову інструкцію щодо його заповнення. Використання шаблону допомагає оволодіти стратегіями критичного опрацювання інформації в тексті шляхом порівняння різних точок зору та винесення судження на основі аналізу обґрунтованості представленого змісту та логіки його викладення. Нижче ми наводимо інструкцію викладача та приклад можливого опрацювання інформації студентами за шаблоном (див. табл. 1).

Приклад 2. *There is such term Is using shocking images in advertising campaigns effective and can it be justified? Make your judgement. While doing this task you should keep in mind that editorials, magazine articles and especially PR-texts often present one side on a particular issue, or limit one of the viewpoints.*

1. *Read the text again. Identify Benetton’s viewpoint and find the evidence that supports and opposes the viewpoint. Write it down in “Evidence that Supports” column in “Both Sides Now” template.*

2. *Use the template to record alternating information that supports and opposes the viewpoint statement.*

3. *Evaluate the evidence and make the decision (judgment) based on the information provided by the text, inferences and your own knowledge.*

Таблиця 1 — Зразок очікуваного заповнення шаблону “Both Sides Now”

Both Sides Now		
<i>It aims to fight the culture of hate in modern world</i>	<i>Is using shocking images in advertising campaigns effective and can it be justified?</i>	<i>Shocking images generate great publicity</i>
<i>This strategy helps to share consumers values, views and concerns</i>		<i>It helps the company to attract new consumers globally</i>
<i>It leverages brand awareness</i>		<i>Is a good way to defeat rival brands like Zara and H&M with wittier campaign</i>
<i>Confusing business and politics is not right</i>		<i>Benetton had to withdraw some images due to complaints of Vatican</i>

Decision
<i>Shocking promotional campaigns can be used as a way for heightening awareness of significant social issues and for “taking a stand” against infringements on human rights, civil liberties, and environmental rights. However using shocking pictures could affect the way consumers perceive a brand and quality of a product. The ethics is always important to have in mind, and using fear or other strong messages might not always be the best and most effective method to use</i>
Reason
<ul style="list-style-type: none"> • <i>The brand has used their communication to highlight and draw attention to the issues of racism, AIDS, war, conflict, anorexia, and so on</i> • <i>Shocking advertising may entail bold and provocative political messages that challenge the public’s conventional understanding of the social order</i> • <i>People tend to protect themselves against ideas, objects or situations that are threatening. This means that if a consumer finds a certain kind of advertising content threatening or disturbing, this message will be filtered out</i>

Особливості варіантів методики навчання наведені в табл. 2.

Таблиця 2 — Особливості двох варіантів методики на різних етапах навчання майбутніх журналістів професійно орієнтованого читання на основі англомовних піар-текстів

Етапи	Особливості варіантів методики		
	I-й варіант		II-й варіант
	Групи вправ	Спосіб формування стратегій МГ та ПОЧ англомовних ПТ	Спосіб формування стратегій МГ та ПОЧ англомовних ПТ
Підготовчий	Для формування вмінь критичного мислення	Евристична бесіда з запитаннями аналітичного та синтетичного характеру	Евристична бесіда з запитаннями аналітичного та синтетичного характеру
	Для підготовки до ПОЧ англомовних ПТ	Евристична бесіда з елементами пояснення	Використання шаблонів Press Release Structure Template, Press Statement Structure Template, Company Logo Analysis Template, елементи пояснення
Основний	Для розвитку вмінь аналізу медіа інформації	Евристична бесіда з запитаннями аналітичного та синтетичного характеру, елементи пояснення	Використання шаблонів та схем Mind and Alternative Mind Portrait, Key Concepts Charts, елементи пояснення
	Для розвитку і вдосконалення вмінь референтного та інформативного ПОЧ англомовних ПТ	Евристична бесіда з запитаннями аналітичного та синтетичного характеру, елементи пояснення	Використання шаблонів Anticipation Guide, Press Release Genre Conventions Template, Most/Least Important Ideas and Information, Reading a Text in Detail Guide, елементи пояснення

Продовження таблиці 2

Завершальний	Для контролю сформованості вмінь МГ	Евристична бесіда з запитаннями аналітичного та синтетичного характеру	Використання шаблонів та схем Personal Response to Media Text, Analytical Response to Media Text
	Для розвитку і вдосконалення вмінь референтного та інформативного ПОЧ англомовних ПТ	Евристична бесіда з запитаннями аналітичного та синтетичного характеру, елементи пояснення	Використання шаблонів Template for Profile Feature Article (Interview) Analysis, Press Release Genre Conventions Template, Cause and Effect T-Chart, Reading a Text in Detail Guide, елементи пояснення
	Для контролю сформованості вмінь ПОЧ англомовних ПТ	Евристична бесіда з запитаннями аналітичного та синтетичного характеру	Використання шаблонів Both Sides Now Template, Template for Drawing Conclusions, Reading a Text in Detail Guide

Реалізація експериментального навчання відбувалася в три етапи: письмовий передекспериментальний зріз, власне експериментальне навчання та письмовий післяекспериментальний зріз. Структуру методичного експерименту наведено в табл. 3.

Таблиця 3 — Структура методичного експерименту

Етапи експериментального навчання	Час проведення	Кількість годин аудиторних/на самостійну роботу	Кількість груп/учасників	Основні завдання
1. Перед-експериментальний зріз	листопад 2012	2/0	4/44	Визначення вихідного рівня сформованості вмінь основних видів іншомовного ПОЧ та МГ
2. Експериментальне навчання	Листопад 2012-травень 2013	24/6	4/44	Перевірка ефективності розроблених варіантів методики навчання ПОЧ
3. Після-експериментальний зріз	травень 2013	2/0	4/44	Перевірка досягнутого рівня сформованих умінь ПОЧ англомовних ПТ і МГ

Передекспериментальний зріз був проведений у листопаді 2012 року для визначення рівня сформованості іншомовної професійно спрямованої комунікативної компетентності в читанні англомовних ПТ. Зміст тесту відповідав основним об'єктам навчання нашого дослідження, до яких відносяться вміння МГ, мовленнєві навички ПОЧ (лексичні та граматичні) та вміння ПОЧ (референтного та інформативного) – згідно з розробленою нами системою вправ для розвитку вмінь ПОЧ. Таким чином було підготовлено 14 письмових завдань – 4 завдання на визначення рівня сформованості вмінь МГ, 4 завдання на визначення сформованості мовленнєвих навичок ПОЧ та 8 завдань на визначення сформованості вмінь референтного та інформативного видів ПОЧ англомовних ПТ.

Включені до передекспериментального зрізу завдання дозволили здійснити аналіз, обробку та інтерпретацію отриманих даних за такими критеріями оцінювання вмінь ПОЧ англомовних ПТ: 1) для визначення рівня сформованості вмінь МГ: медіа-обізнаність; адекватність визначення авторської позиції МТ; ступінь ідентифікації технік створення МТ; 2) для визначення рівня сформованості мовленнєвих навичок ПОЧ: ступінь локалізуванню ЛО з позитивним забарвленням; правильність співвіднесення значення слова з контекстом речення; правильність встановлення значення слова за морфологічною структурою; 3) для визначення рівня сформованості вмінь референтного та інформативного ПОЧ: правильність визначення структури ПТ; ступінь достовірності прогнозування предметно-тематичного змісту; адекватність визначення функціонального призначення ПТ; правильність визначення ролі мовних засобів позитивної оцінки; ступінь ідентифікації аргументації ПТ; правильність визначення цільової аудиторії ПТ; інформаційна обізнаність; адекватність висновків про діяльність організації; ступінь конкретизації основних проблем тексту.

Для перевірки сформованості вмінь МГ майбутнім журналістам були запропоновані три завдання закритої форми з вибором правильної відповіді з декількох запропонованих та одне завдання, яке передбачало визначення студентами технік впливу творців тексту на аудиторію, вербальних і невербальних засобів «конструювання» значення конкретного МТ.

Для оцінювання рівня сформованості мовленнєвих навичок ПОЧ використовувалися різні типи завдань. Так, сформованість лексичних навичок ПОЧ перевірялася за допомогою завдання на визначення лексичних одиниць з позитивним забарвленням та закритого тесту множинного вибору. Оцінити сформованість граматичних навичок ПОЧ мав тест відкритого типу на вибір різноманітних засобів синтаксичного зв'язку та завдання на визначення морфологічної структури та переклад слів сфери піару.

Для вимірювання сформованості вмінь референтного ПОЧ були запропоновані завдання на визначення структурних частин прес-релізу та закрите тестове завдання на встановлення відповідності між заголовками та текстами.

При перевірці рівня сформованості вмінь інформативного ПОЧ були залучені завдання відкритого типу на надання розгорнутої відповіді. Використання зазначених завдань не виключало виконання закритих тестів на вибір однієї чи кількох правильних відповідей.

Для забезпечення коректного порівняння результатів перед- та післяекспериментального зрізу структура, обсяг, зміст тесту для післяекспериментального зрізу та система оцінювання залишилися ті ж самі. Результати оброблялися за спеціально розробленою шкалою оцінки рівня сформованості вмінь ПОЧ англомовних ПТ, де кожному критерію оцінювання відповідає показник із певною кількістю балів. У табл. 4 зведено та порівняно результати зрізів за всіма об'єктами оцінювання для чотирьох експериментальних груп.

Таблиця 4 — Порівняльна таблиця середніх показників перед- та післяекспериментального зрізів сформованості вмінь ПОЧ англомовних ПТ для експериментальних груп (у балах)

Об'єкти контролю	Групи	Максимальний бал	Середній бал за всіма критеріями		Приріст	Коефіцієнт навченості			
			До експ.	Після експ.		До експ.	Після експ.		
Вміння МГ	ЕГ-1	10	4,8	7	2,2	0,48	0,7		
	ЕГ-2		5	8,2	3,2	0,5	0,82		
	ЕГ-3		5,8	7,4	1,6	0,58	0,74		
	ЕГ-4		5,1	8,8	3,7	0,51	0,88		
Мовленнєві навички ПОЧ	Лексичні навички	15	30	ЕГ-1	8,7	10,4	1,7	0,58	0,7
				ЕГ-2	8,4	10,5	2,1	0,56	0,7
				ЕГ-3	9	10,5	1,5	0,6	0,7
				ЕГ-4	8,9	11,9	3	0,59	0,79
	Грамаітичні навички	15		ЕГ-1	7,2	10,6	3,4	0,48	0,7
				ЕГ-2	7	11,2	4,2	0,46	0,75
				ЕГ-3	8,5	10,6	2,1	0,57	0,7
				ЕГ-4	7,8	12,3	4,5	0,52	0,82
Вміння ПОЧ	Референтне ПОЧ	30	60	ЕГ-1	13,5	22,3	8,8	0,45	0,74
				ЕГ-2	14,7	23,7	9	0,49	0,79
				ЕГ-3	14,5	24,6	10,1	0,48	0,82
				ЕГ-4	14,4	25,5	11,2	0,48	0,85
	Інформативне ПОЧ	30		ЕГ-1	15,9	22,4	6,5	0,56	0,75
				ЕГ-2	15,7	24,4	8,7	0,56	0,81
				ЕГ-3	19	25,1	6,1	0,66	0,84
				ЕГ-4	18,6	26,8	8,2	0,65	0,89

Як видно з табл. 4, результати передекспериментального зрізу продемонстрували низький рівень сформованості вмінь МГ, при чому коефіцієнт навченості в середньому у всіх студентів склав 0,55. Пояснити такий невисокий результат можливо незадовільним станом елементарних знань спеціальної термінології МГ, несформованістю вмінь критичного аналізу МГ, фрагменти якого були представлені в одному із завдань, та нездатністю студентів “деконструювати” значення МГ на лінгвістичному та екстралінгвістичному рівнях.

Представлені у табл. 4 показники передекспериментального зрізу показали також досить низький рівень сформованості лексичних навичок (коефіцієнт навченості – 0,59), що

пояснюється присутністю в завданнях спеціальної професійної лексики, яка виявилася новою для більшості студентів. Ще нижчим виявився і рівень сформованості граматичних навичок (коефіцієнт навченості – 0,5).

Не продемонстрували належного рівня і показники сформованості вмінь ПОЧ. Середній показник у 14,3 бали (із 30 можливих) для вмінь референтного ПОЧ засвідчив неефективне володіння студентами цим видом читання, який найчастіше використовується під час здобуття інформації з друкованих та електронних носіїв. Недостатній показчик сформованості вмінь інформативного ПОЧ (середній показник – 17,3 балів із 30 можливих) показав нездатність студентів використовувати когнітивні стратегії для глибокого розуміння тексту як основної мети інформативного читання.

Загалом середній коефіцієнт навченості в ЕГ-1 та ЕГ-2 становив 0,5 та 0,49 відповідно, в ЕГ-3 – 0,59, в ЕГ-4 – 0,55. Ці результати свідчать про недостатній рівень сформованості мовленнєвих навичок та вмінь ПОЧ в усіх чотирьох експериментальних групах. На нашу думку, це пояснюється браком у студентів достатнього досвіду читання англomовних ПТ і недостатнім рівнем володіння когнітивними стратегіями читання.

Отже, у результаті проведення передекспериментального зрізу, аналізу та інтерпретації отриманих даних, ми встановили вихідний рівень сформованості вмінь МГ, мовленнєвих навичок ПОЧ та вмінь інформативного та референтного ПОЧ і підтвердили необхідність застосування спеціально розробленої системи вправ для досягнення задовільного рівня сформованості відповідних навичок та вмінь ПОЧ англomовних ПТ.

Для перевірки відмінностей у рівні навченості експериментальних груп ми порівняли їх середні значення, використавши Q-критерій Розенбаума для відомих незалежних вибірок. Під незалежними вибірками ми розуміли середні значення результатів передекспериментального зрізу. Порівняння рівню володіння вміннями ПОЧ у групах ЕГ-1 (гр. 3312-1 а) та ЕГ-2 (гр. 3312-1 б), ЕГ-3 (гр. 3312-2а) та ЕГ-3 (гр. 3312-2б) дозволило прийняти нульову гіпотезу H_0 про те, що за результатами передекспериментального зрізу рівень володіння вміннями ПОЧ студентів ЕГ-1 і ЕГ-2 не відрізняється від рівня володіння ПОЧ студентів ЕГ-3 і ЕГ-4. Це підтвердило правомірність проведення експерименту у цих групах, впроваджуючи з них два варіанти методики.

Експериментальне навчання відбувалося на основі розробленого комплексу вправ. Під час експериментального навчання у всіх групах значно зросла мотивація та інтерес до занять, підвищився рівень активності студентів, їх включеність у роботу. Виконання самостійної роботи надавало студентам право власного вибору текстів, не обмежувало фантазію та дозволяло проявити творчі здібності та професійні журналістські якості: аналітичність мислення, розуміння соціальних процесів, громадську позицію.

Незважаючи на явний розвиток вмінь інформативного та референтного видів читання у всіх групах, студенти експериментальних груп, які опановували стратегії під керівництвом викладача, демонстрували кращі результати під час навчання. Особливо володіння стратегіями допомагало їм при виконанні вправ для розвитку інформативного читання, які містили завдання на смислову переробку інформації та передбачали досягнення критичного рівня розуміння прочитаного тексту.

Результати **післяекспериментального зрізу** рівня сформованості вмінь МГ, наведені у табл. 4, демонструють високі результати студентів, досягнуті за всіма критеріями. Під час навчання студенти наголошували на своїй особливій зацікавленості у вправах для формування вмінь МГ, як на стимулюючих, мотивуючих та корисних з професійної точки зору. Отримані результати на практиці підтвердили ефективність залучення таких вправ до процесу навчання професійно орієнтованого іншомовного читання.

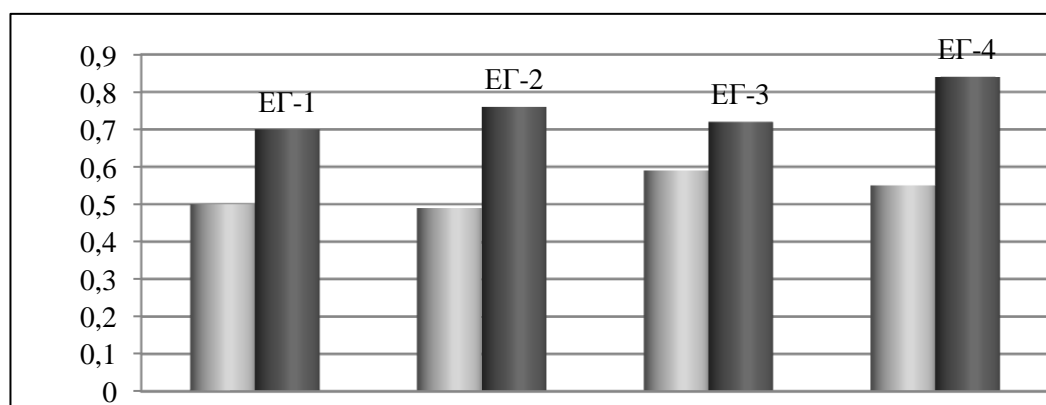
Показники рівня сформованості граматичних навичок ПОЧ свідчать про досягнення студентами рівня навченості за всіма критеріями. Такий результат здається закономірним,

оскільки в процесі вивчення структури та композиції ПТ, їх стилістичних особливостей, велика увага приділялася розпізнаванню синтаксичних структур, характерних для цього виду текстів, граматичних засобів вираження безособистісного начала, специфічних форм (пасивний залог), клішованих виразів і т.д. Крім того, успішне формування лексичних навичок (приріст яких для груп ЕГ-1 та ЕГ-2 становив 1,7 та 2,1, а для груп ЕГ-3 та ЕГ-4 – 1,5 і 3) дозволило студентам засвоїти певні граматичні структури в єдності з лексичним наповненням, що, у свою чергу, сприяло правильності їх пізнання та відтворення.

Порівняння середніх показників груп до та після експериментального навчання показують значний приріст за всіма об'єктами оцінювання, що дає нам змогу зробити висновок про ефективність нашої методики (див. табл. 4). Згідно з даними результатів післяекспериментального зрізу, можна стверджувати, що формування у студентів вмінь інформативного та референтного читання виявилось успішним. Приріст сформованості вмінь референтного читання: 8,8 – для ЕГ-1, 9 – для ЕГ-2, 10,1 і 11,2 – для ЕГ-3 та ЕГ-4 демонструє розвиток вмінь студентів визначати структурні елементи піар-текстів, прогнозувати зміст тексту за заголовком та ключовими словами та орієнтуватися в структурі ПТ.

Значний приріст рівня сформованості вмінь інформативного читання, який становив для ЕГ-1 та ЕГ-2 – 6,5 та 8,7, а для груп ЕГ-3 та ЕГ-4 – 6,1 і 8,2 можливо пояснити такими причинами. По-перше, комплекс вправ, спрямований на формування вмінь МГ, значно сприяв розвитку вмінь критичного мислення студентів, без яких неможливо досягти необхідного для цього виду читання рівня розуміння тексту. Вміння аналізувати МГ у світлі ключових концепцій МГ, що передбачають розуміння цілей, технологій, засобів впливу на цільову аудиторію, комерційних та політичних мотивів творців медіа продукції поряд із урахуванням можливостей неоднозначного тлумачення змісту, послужили необхідною базою для досягнення детального та критичного рівнів розуміння англомовних ПТ. По-друге, навчання студентів когнітивних стратегій читання, які передбачають здійснення певних дій залежно від цілей (видів читання), та моделювання і планування цих дій, дозволило студентам зробити процес ПОЧ більш раціональним та ефективним.

Подані в табл. 4 кількісні дані перед- і післяекспериментальних зрізів, дозволяють обчислити загальний коефіцієнт навченості в кожній групі, скориставшись формулою В.П. Беспалька: $K = A/N$, де A – кількість правильних відповідей, а N – максимально можлива кількість балів [8, с. 56]. У результаті цей показник для групи ЕГ-1 становить 0,5 до експерименту та 0,7 після експерименту, для ЕГ-2 – 0,49 та 0,76, для ЕГ-3 – 0,59 і 0,72 та для ЕГ-4 – 0,55 та 0,84. Діаграма на рис. 1 демонструє приріст коефіцієнту навченості в кожній групі.

Умовні позначення:

■ - до експерименту, ■ - після експерименту

Рис. 1. Порівняння показників коефіцієнту навченості в експериментальних групах

Для порівняння результатів перед- і післяекспериментального зрізу ми скористалися методом оцінки даних за допомогою критерія Фішера [4, с. 158]. У табл. 5 під ознакою «ефект» наведено кількість студентів усіх експериментальних груп, які досягнули коефіцієнта навченості 0,7, під «немає ефекту» - кількість студентів, у яких загальний бал нижче коефіцієнта навченості, а під « φ^* » - кутові значення для відповідних відсоткових часток, знайдених за таблицею рівнів статистичної значимості різних значень критерію φ^* Фішера [4, с. 332].

Таблиця 5 — Порівняльні характеристики експериментальних груп до та після проведення експерименту за критерієм Фішера

Зрізи	«ефект»		φ^*	«немає ефекту»
	Кількість студентів	Відсоткова частка		Кількість студентів
Передекспериментальний	4	9%	0,536	40
Післяекспериментальний	32	72,7%	2,042	12
Загальна кількість студентів	44			44

Для перевірки правильності гіпотез необхідно було порівняти емпіричне та критичне значення кутового перетворення Фішера. Якщо $\varphi^*_{\text{емп}} < \varphi^*_{\text{кр}}$, то приймається нульова гіпотеза (H_0) про те, що частка студентів, які досягли достатнього коефіцієнта навченості за результатами післяекспериментального зрізу, не більша частки студентів, які досягли достатнього коефіцієнта навченості за результатами передекспериментального зрізу. Якщо ж $\varphi^*_{\text{емп}} > \varphi^*_{\text{кр}}$, то приймається альтернативна гіпотеза.

Підрахуємо $\varphi^*_{\text{емп}}$ за формулою: $\varphi^*_{\text{емп}} = (\varphi_1 - \varphi_2) \cdot \sqrt{\frac{n_1 \cdot n_2}{n_1 + n_2}}$

де φ_1 - кут, що відповідає більшій процентній частці; φ_2 - кут, що відповідає меншій процентній частці; n_1 - кількість спостережень у вибірці 1; n_2 - кількість спостережень у вибірці 2.

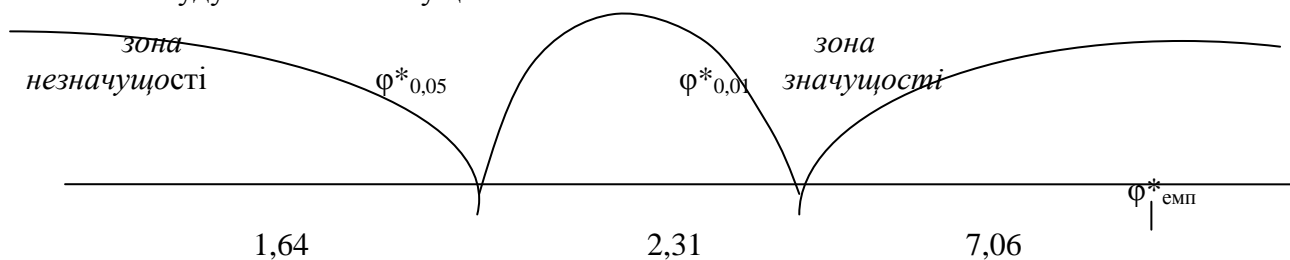
За таблицею [112, с.330] визначаємо величини φ , які відповідають відсотковим часткам обох зрізів: $\varphi_1 = 2,042$, $\varphi_2 = 0,536$

отже, у нашому випадку: $\varphi^*_{\text{емп}} = (2,042 - 0,536) \cdot \sqrt{\frac{44 \cdot 44}{44 + 44}} = 7,06$

За таблицею рівнів статистичної значущості визначимо критичне значення φ^* :

$$\varphi^*_{\text{кр}} = \begin{cases} 1,64 & (p \leq 0,05) \\ 2,31 & (p \leq 0,01) \end{cases}$$

Побудуємо «вісь значущості»:

Отримане емпіричне значення ϕ^* знаходиться в зоні значущості. Отже, була прийнята альтернативна гіпотеза H_1 про те, що частка студентів, що досягла коефіцієнта навченості більша частки студентів, що не досягли належного рівня навченості. Отже, методику слід вважати ефективною.

Для того, щоб з'ясувати, який з двох варіантів методики можна вважати більш продуктивним, необхідно було порівняти отримані середні показники післяекспериментального зрізу експериментальних груп. Надані в табл. 4 порівняно вищі показники приросту ЕГ-2 та ЕГ-4 свідчать про те, що навчання ПОЧ, при якому студенти оволодівають стратегіями читання за допомоги користування спеціально розробленими викладачем шаблонами та інструкціями, є більш ефективним. Для підтвердження цього твердження ми знову скористалися *Q-критерієм Розенбаума* для відомих незалежних вибірок, порівнявши дані експериментальних груп. У результаті порівняння була прийнята альтернативна гіпотеза H_1 про те, що за результатами післяекспериментального зрізу рівень володіння вміннями ПОЧ англомовних ПТ студентів ЕГ-1 та ЕГ-3 відрізняється від рівня володіння ПОЧ студентів ЕГ-2 та ЕГ-4, де навчання стратегій читання відбувалося за допомогою шаблонів і графічних схем.

Отже, за результатами статистичної перевірки експериментальних даних можна стверджувати, що другий варіант робочої гіпотези виявився більш ефективним, а це означає, що опанування студентами когнітивними стратегіями читання, як необхідної умови результативності процесу навчання ПОЧ на основі англомовних ПТ, відбувається шляхом опрацювання спеціально розроблених викладачем графічних організаторів та інструкцій. Використання ПТ як навчального матеріалу під час такого навчання, на нашу думку, дозволяє повною мірою використовувати різноманітні стратегії референтного та інформативного видів читання.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у створенні методичних рекомендацій щодо навчання майбутніх журналістів ПОЧ на основі англомовних ПТ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беспалько В. П. Теория учебника: Дидактический аспект / Владимир Павлович Беспалько. – М. : Педагогика, 1988. – 160 с.
2. Гурвич П. Б. Теория и практика эксперимента в методике преподавания иностранных языков (спекурс) / Перси Борисович Гурвич. – Владимир, 1980. – 104 с.
3. Ляховицкий М. В. Методика преподавания иностранных языков : Учеб. пособие для филол. фак. вузов / Михаил Васильевич Ляховицкий. – М. : Высш. школа, 1981. – 159 с.
4. Сидоренко Е. В. Методы математической обработки в психологии / Е. В. Сидоренко – СПб. : Речь, 2002. – 350 с.

REFERENCES

1. Bepal'ko V. P. Teorija uchebnika: Didakticheskij aspekt / Vladimir Pavlovich Bepal'ko. – M. : Pedagogika, 1988. – 160 p.
2. Gurvich P. B. Teorija i praktika jeksperimenta v metodike prepodavaniija inostrannyh jazykov (spekurs) / Persi Borisovich Gurvich. – Vladimir, 1980. – 104 p.
3. Ljahovickij M. V. Metodika prepodavaniija inostannyh jazykov : Ucheb. posobie dlja filol. fak. vuzov / Mihail Vasil'evich Ljahovickij. – M. : Vyssh. shkola, 1981. – 159 p.
4. Sidorenko E. V. Metody matematicheskoj obrabotki v psihologii / E. V. Sidorenko – SPb. : Rech', 2002. – 350 p.